

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTOSVM3N16 Nyelv, kultúra, társadalom ea.

<p>Tantárgy neve: Dialektológia és szociolingvisztika</p>	<p>Tantárgy Neptun kódja(i): BTMAN 113, BTMAN 204, BTMMN019, BTMMN020, BTMMN801, BTMMN807, BTOMA1N08, BTOMA8N07, BTOSVM1N12, BTOSVM2N11, BTOSVM3N16 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p> <p>Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet</p> <p>Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)</p>
<p>Tárgyfelelős (név, beosztás): Gréczi-Zsoldos Enikő adjunktus</p>	
<p>Közreműködő oktató(k): Gréczi-Zsoldos Enikő adjunktus</p>	
<p>Tantárgyi egység: Nyelv, kultúra, társadalom ea.</p>	
<p>Tantárgyi egység Neptun kódja: BTOSVM3N16 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>	
<p>Javasolt félév: 1T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak ősszel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)</p>	<p>Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
<p>Óraszám/hét: BTMAN 204, BTOMA1N08, BTMMN019, BTMMN020: 1, BTMAN 113, BTOMA8N07, BTOSVM1N12, BTOSVM2N11, BTOSVM3N16, BTMMN801: 2, BTMMN807: 1 szeminárium, 1 konzultáció (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMAN 204, BTMMN801, BTOMA1N08, BTOMA8N07, BTOSVM1N12, BTOSVM2N11, BTOSVM3N16: kollokvium, BTMAN113, BTMMN019, BTMMN020, BTMMN807: gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)</p>
<p>Kreditpont: BTMAN 113, BTMAN 204, BTMMN019, BTMMN020, BTMMN807: 2, BTOMA1N08, BTOMA8N07, BTOSVM1N12, BTOSVM2N11, BTOSVM3N16, BTMMN801: 3</p>	<p>Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)</p>
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A nyelv, a társadalom és a kultúra hármasszféra összefüggésrendszeréből adódó kutatási témák megismertetése az előadás fő célja. A tematika érinti a nyelvvizsgálat általános kérdéseit, szól a nyelvek csoportosítási lehetőségeiről, bemutatja a nyelv és a társadalom, illetve a nyelv és a kultúra koegzisztenciáját érintő hipotéziseket, vizsgálatokat.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Tájékozott a magyar nyelv tagolódásának témakörében. Tisztában van a nyelvvel szemben jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, ezen részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel. <i>képesség:</i> Képes értelmezni a magyar nyelv sajátosságait. Képes a magyar nyelv változatait a nyelvvel szemben szemponkjából értelmezni. <i>attitűd:</i> Érti és elfogadja, hogy a nyelvi jelenségek társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar identitás nyelvi, társadalmi sokszínűségét.</p>	

autonómia és felelősség: Kialakít olyan, történetileg és világnézetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Felelősséget vállal szövegeiért. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a nyelvtudomány területén dolgozik.

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. A nyelvek hierarchiája, a globális nyelvrendszer Abram de Swaan elmélete alapján
2. A nyelvek közgazdaságtana. A Q-érték.
3. Nyelvi tervezés
4. Nyelvpolitika
5. A diglosszia és a bilingvizmus
6. A kevertnyelvűség, a félnyelvűség és a kódváltás
7. A kultúra fogalmának többféle értelmezése
8. A nyelv és a kultúra összefüggésrendszere. A Sapir–Whorf-hipotézis
9. A nyelvi hátrányos helyzet és a Bernstein-hipotézis
10. Nyelvtipológia; nyelvtípusok
11. A nyelvcsalád-elmélet
12. A mesterséges nyelvek
13. A kulturális nyelvészet és a kognitív nyelvészet alapjai
14. Interdiszciplinaritás a nyelv–kultúra–társadalom összefüggésének kutatásában

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K SZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Banczerowski Janusz 1999. A kognitív nyelvészet alapelvei. *Magyar Nyelvőr* 123, 78–87.

Crystal, David 1998. *A nyelv enciklopédiája*. Osiris Kiadó, Bp.

Swaan, Abram de 2004. *A nyelvek társadalma*. Typotex Kiadó, Bp. (angolul: 2001. *Words of the World*. Blackwell Publishing Ltd., Oxford)

Skutnabb-Kangas, Tove 2001. Nyelvi emberi jogok. In: Sándor Klára (szerk.): *Nyelv, nyelvi jogok, oktatás*. Szeged, JGYF Kiadó, 111–120.

Wardhaugh, Ronald 1995. *Szociolingvisztika*. Osiris–Századvég, Bp.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Banczerowski Janusz 2006. A nyelvi kérdés az Európai Unióban. In: *Magyar Nyelv* 102, 1–8.

Kiss Jenő 1995. *Társadalom és nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Sapir, Edward 2002. *Nyelv és környezet*. In: A. Jászó Anna–Bódi Zoltán (szerk.) 2002.

Szociolingvisztikai szöveggyűjtemény. Tinta Könyvkiadó, Bp.

Trudgill, Peter 1997. *Bevezetés a nyelv és a társadalom tanulmányozásába*. JGYTF Kiadó,

Szeged (angolul: 1992. *Introducing Language and Society*, Penguin English)